

‘Een oorlog is niet meer de zaak van krijgs mannen alleen’

sprak de saluerende kapitein zijn schepelingen toe...

‘De zege kwam middels de hulp van onze koopvaardij en visserij hun matrozen en hun materiaal ...’

ging de eerste stuurman verder ‘...De courage en trouw van onze zeelui zullen wij altoos met diep respect en eerbied, dankbaarheid en erkenning blijven memoreren’

BYGDØY, WW II, NAVY MEMORIAL, OSLO - 22 JULI 2003

HIJ DACHT OF ‘ZIJ’

Vandaag, zaterdag 19 november nummer 34... iets over krijgs mannen, vissers en koopvaardij die een hulp zijn bij de bevrijding van een natie...

EEN OORLOG IS NIET MEER DE ZAAK VAN KRIJGSMANNEN ALLEEN

Bygdøy, WW II, Navy Memorial, Oslo - 22 juli 2003

ALLERZIELEN, ZATERDAG 2 NOVEMBER 1940 - EEN STEEN WERD VERLEGD

Op het moment dat Jimmy Devaudrière de deur van ‘*Thirsk Post Office*’ opende sloeg een ijzig koude, vochtige wind uit het noordoosten hem in het aangezicht.

Snel zette hij zijn hoed steviger op zijn hoofd en zijn beschuttende jaskraag recht.

‘Verdorie... dit verdomd herfstweer komt wel héél hard aan vandaag’... dacht hij en versnelde zijn pas naar de ‘*Chalk Horse*’ in *Finkle Street*.

Vandaag, Allerzielen, had hij met Paul Turner – een oude schoolvriend – in deze pub afgesproken. Turner had een belangrijk iets met hem te bespreken, zo leek het.

De 21-jarige Jimmy hoopte stiekem dat het gesprek – ofschoon hij absoluut géén idee had waarover Paul Turner het zou willen hebben – vlug voorbij zou zijn... hij had er een drukke, zenuwslopende dag opzitten.

Hoewel zijn vaderland net de ‘*Battle of Britain*’, de luchtoorlog tussen de Duitse *Luftwaffe* en de Britse *Royal Air Force*, had gewonnen was de sfeer – zelfs hier in het doorgaans rustige Yorkshire – zeer gespannen. Alle diensten waren, ook in de

weekends, functioneel en dus ook de telegrafiedienst op het postkantoor waar de jonge Devaudrière als telegrafist de dienst verzekerde.

Alhoewel Jimmy reguliere klant in de '*Chalk Horse*' was weerhield enige schroom hem telkenmale.

n van – de klein van gestalte – Devaudrière.

Hij zag de gebruikers, bijna samenzwerend en met een moeilijk ingehouden grijns, prevelen '*There he is... our little Frenchie*'.

Deze opmerking was onterecht want de hoon ging over Jimmy's familienaam...

'*Devaudrière*'. Al was zijn overgrootvader een Bretoense visser die in de haven van Scarborough zijn overgrootmoeder had ontmoet, huwden en een gezin stichtten is de jongeman een rasechte, geboren en getogen Brit.

Eens de pub binnen werd hij de aangename warmte van 2 open haarden gewaar en het behaaglijk geluid van de spattende gensters gaven een gevoel van geborgenheid.

De pub was net voldoende verlicht voor een '*tête-à-tête*' waardoor een gesprek in alle intimiteit en zonder veel nieuwsgierige blikken en oren kon gevoerd worden.

Jimmy zocht en vond een plaatsje niet té ver van één van beide warmtebronnen maar toch voldoende in de buurt van de toegangsdeur. Zo kon hij in één oogopslag Paul Turner zien binnenkomen, opstaan en hem begroeten.

Ofschoon het onbehaaglijk kille, nattig weer besloot hij – in afwachting – toch een bier te drinken. Hij stond op en zoals het hoorde, begaf zich naar de toog met de tapkraan en hij bestelde een '*pint of Hambleton*'.

Hopelijk liet zijn gesprekspartner niet té lang op zich wachten want het bier bracht appetijt en zijn geest herinnerde hem aan de succulente '*Yorkshire pudding*' die Vera, zijn huishoudster, vanavond zou serveren.

Vroeger dan verwacht opende de straatdeur zich en onmiddellijk herkende Jimmy de rijzige figuur van zijn vriend. Iets verouderd en in een onberispelijk militair marine pak gestoken... '*Welwelwel, kijk eens aan hier staat een officier van de Royal Navy voor mij*' begroette Jimmy zijn vroegere makker.

Vooraleer Paul van wal stak ging hij – op zijn beurt – naar de toog en bestelde hij een 12 jaar oude '*Macallan*'.

Een paar rondjes later tastte Jimmy nog steeds in het duister wat de reden van het gesprek zou kunnen zijn. Zijn vragen over meer uitleg bleven steeds onbeantwoord. Het enige dat *yorkshireman* overhandigd kreeg was een geruit velletje uit een notaboekje waarop alleen het volgende stond genoteerd...

'RV Lunna Ness on January 2 at 7 a.m sharp. N 60 24,249, W 1 7.099'

Paul Turner voegde er enkel het volgende aan toe *'Leer het uit je hoofd en vernietig dan dit papiertje en...'* afwachtend en de blik van zijn gesprekspartner monsterend *'...hou je aan de afspraak'*.

Tijdens de paar traktaties die nog volgden bleef Jimmy's geest wel afwezig en ook gedurende de – door Paul aangeboden – autorit naar Jimmy's huurkamer in Kilburn bleef het in de 11 jaar oude, aftandse *Sunbeam* stil.

De bestuurder trachtte – vergeefs – een gesprek aan te vatten maar zijn passagier bleef afwezig.

Alleen hoorde Jimmy nog vaag de vermoeide stem van de marine officier *'Jimmy, buddy... dit was vandaag je laatste werkdag hier op het bureau in Thirsk...'* even keek Turner naar de man links van hem en vervolgde *'...en maandag wordt je officieel gedetacheerd naar de 'Aberdeen Post Office'.* Jimmy's werd bij deze laatste woorden iets attenter toen hij Paul Turner hoorde zeggen *'...je nieuwe functie in Aberdeen is een louter administratief. Vanaf nu ben je met onbepaald verlof...'* zonder antwoord te verwachten ging hij verder *'... je wedde plus een niet te versmaden bonus en alle extra legale voordelen blijven gewoon doorlopen'*.

Het enkele wat Jimmy wist en dacht te begrijpen waren een opdracht, een datum en de coördinaten van een plaats... niets meer of niets minder. Wel begreep hij dat het hier over een zuiver geheime – maar wel legale – actie betrof.

Het enige boeiende tijdens de 7 mijl lange rit waren de afwisselende, als omheining fungerende stenen muurtjes die – naargelang de snelheid van de auto – als een wiegende golf langs zij voorbijschoven.

Nochtans was het afscheid aan Jimmy's adres warm en hartelijk.

Beiden spraken af mekaar vlug terug te ontmoeten.

De nacht die kwam was slapeloos voor de 21-jarige telegrafist.

Uiteraard door het naar hem toegeschoven enigma maar – waarschijnlijk – toch ook het aantal consumpties in de *'Chalk Horse'* en zéker de Vera's overheerlijke *'Yorkshire pudding'*.

10 MAAND EERDER - ALLE VOORBEREIDINGEN RAKEN IN HUN EINDFAZE

De laatste maanden was het moeilijk slapen voor de – langs de *Kantstraße* – wonende families.

De inwoners van Sande waren nochtans veel gewoon.

Sinds generaties was Wilhelmshaven een militaire scheepswerf en een continue heen en weer verloop van – al dan niet zware – materialen was zo dagelijks dat zelfs kinderen er niet meer van opkeken. De week vóór donderdag 9 april 1940 was het niet anders.

Maar sneller dan de haastige transporten was de verspreiding van de grote hoeveelheid nieuwtjes en praatjes en waarvan waarschijnlijk een massa ongegrond, vals en niet controleerbaar waren.

Door het aanhoren, verwerken, interpreteren en verder vertellen hiervan was het geen optie die woensdagavond vroeg naar bed te gaan.

Niemand zou door het voortdurende geraas van het ononderbroken gerij op de steenweg naar de haven de slaap kunnen vatten en mocht – op een klein momentje de kans bestaan toch in te dommelen – dan maakten de koplampen, die diagonaal de sobere kamer aftastten en mekaar in het midden net onder het kleine pietluttige peertje kruisten – onmiddellijk een einde aan het indutten.

Zo ervaarde Brecht Slevitch, de vrij rebelse zoon van notaris Johan Slevitch en Frau Bernadette, dit toch.

Alles deed vermoeden dat er véél meer dan louter militaire bewegingen of oefeningen op het spel stonden.

Nieuws-, weet- of leergierigheid dreven de 14-jarige jongen uit zijn bed. Na snel wat kleren aangetrokken te hebben sprong Brecht op zijn fiets. Zijn '*Cito*' stond op het achterkoertje en van daaruit kon hij geruisloos en ongezien het pand verlaten.

Deze velo was een mooi en nuttig geschenk gekregen van zijn peter Ulrich bij de viering van zijn *Belijdenis* in hun protestantse gemeenschap 2 jaar terug.

Bizar zicht, deze lang opgeschoten knul op de iets té kleine fiets... maar vooruitgaan deed ie wel. Hij haalde zelfs nog vele andere en oudere dorpsjongens in.

De 9 kilometer naar de '*Kriegsmarinewerft*' waren in een mum van tijd overbrugd.

Vanop afstand leek de ganse haven in lichterlaaie te staan. Zoveel lichten van schijnwerpers, voertuigen, schepen, hijskranen... Brecht was ervan overtuigd dat de verlichte hemel tot in Bremerhaven zichtbaar was en misschien zelfs tot in Hamburg. '*Neen...*' dacht hij luidop '*...dat is 120 kilometer en gewis té ver*'.

Hij wou nog meer zien en daarom fietste hij een vijftal kilometer meer noordwaarts tot aan de engte met Butjadingen. Wanneer de schepen het zeegat zouden kiezen en richting Waddenzee varen moesten ze wel deze nauwe doorgang – amper 2 kilometer – in de *Jade* nemen.

Vele oorlogsbodems – in verschillende groepen – zag hij noordwaarts varen.

10 torpedojagers trokken richting Narvik en naar Trondheim zag hij de zware kruiser '*Admiral Hipper*', door torpedojagers begeleid, navigeren.

2 lichte kruisers '*Köln*' en '*Königsberg*' hadden Bergen als bestemming gekregen en naar Kristiansand voer de lichte kruiser '*Karlsruhe*'.

Een kleinere kolonne voer naar Egersund.

De zware kruisers '*Blücher*' en '*Lützow*', de lichte kruiser '*Emden*' en een aantal kleinere militaire vaartuigen zouden – via het '*Skagerrak*' en de '*Oslofjord*' de Noorse hoofdstad aanvallen.

De Operatie '*Weserübung*' was gestart en Brecht Slevitch wenste op elke kruiser, op elke torpedojager of op eender welk ander vaartuig te zitten.

Dat was het enige waarvan hij geloofde dat werkelijk gebeurde en naargelang de tijd verstreek geraakte hij er meer en meer van overtuigd dat het de realiteit was.

Het hele maneuver zag er – vanaf de oever – doorwrocht uit.

'*Wat een machtsontplooiing...*' dacht de naïeve niet beter wetende Brecht met een voldane blik. '*...het is hoog noodzakelijk dat dit gebeurt. Ons zelfbehoud staat op het spel. Onze existentie is in gevaar*'... wist hij uit de redevoeringen van de Leider op de '*Großdeutscher Rundfunk*' en van de debatten in de te kleine dorpszaaltjes en de geanimeerde pro en contra debatten in de plaatselijke *gasthousen*.

Deze geanimeerde gesprekken gingen niet zelden gepaard met een oeverloos gebruik van '*Jever Pilsener*' en Niedersakser '*Guter Heidegeist*'.

Één zekerheid was er op het einde van de dag wist Brecht... De grootste roepers hadden altijd gelijk.

De jongeman aanschouwde deze gezwollen taferelen en bestudeerde elk detail, elke vrachtwagen en in elke soldaat herkende hij zichzelf alsof hij een van hen was.

Alle lichten, flitsende en statische, gemengd met de geluiden van stemmen, voertuigen, machines en daarenboven de geuren en reuken van verhit ijzer stinkend en duivels maakten alsof er een nevel over hem daalde en waardoor hij de voeling met het reële om hem heen verloor en in een soort trance geraakte.

In zoverre dat Brecht niet meer wist wie hij was en waar hij zich bevond.

Hij was als het ware niet meer van deze wereld maar bevond zich in een ander universum.

De jongeman stond nu niet meer aan de oever van de Jade... hij was een opvarende – niet alleen op één bepaald schip maar op alle vaartuigen gelijktijdig.

Hij kende de naam van elk schip, de rang en de naam van elk bemanningslid, de bewapening aan boord, elke missie en misschien het meest bijzondere... de afloop van elke opdracht. Zijn meest glorieuze moment was dat wanneer de zware kruiser '*Blücher*' Oslo zou aanvallen en zo de hoofdstad triomfantelijk veroveren.

Mochten er getuigen van dit fenomeen geweest zijn dan hadden die hem horen denken '*Het lijkt wel of ikzelf heb dit sublieme plan en magistraal maneuver uitgetekend en zal het dan ook uitvoeren en doen slagen...*'.

Bij het krieken van de dag verminderden de bewegingen op het water. De eerste zonnestrallen losten de nevelen op en brachten Brecht terug uit de waanwereld waarin hij zich bevond.

Enige moeheid viel hem ten prooi. Niet helemaal bewust van de onwezenlijke toestand waarin hij zich een wijle bevond besliste hij dan maar – met een ietwat bedrukt gemoed want hij wist dat er ten huize Slevitch wat zou zwaaien – de rit naar huis aan te vatten.

Dat zwaaien viel al bij al nog mee. De notaris bleef – ijszig koel – de houding van zijn zoon afkeurend en moeder was alvast opgelucht dat haar Brecht niet ergens ongelukkig ten val was gekomen of verdwaald of ergens op een marineschip was terechtgekomen of erger nog – ‘*Heer sta ons bij*’ – bij de *kriegsmarine* had aangemonsterd.

De dagen nadien volgden de familie Slevitch en – waarschijnlijk – alle andere families in het hele ‘*Reich*’ deze grootse maritieme ontplooiing en de afloop van het exploit. Voor de gesproken en geschreven pers was het gesponnen garen de Germaanse operaties luisterrijk in de verf te zetten

Stilaan begon één en ander terug tot Brechts bewustzijn door te dringen en hij geraakte gaandeweg uit zijn trance.

Alles wat hij zich voorstelde of dacht meegemaakt te hebben klopte. Het klopte voor 99,99%.

Dat 0.01%, dit minuscule miniprocentje was de desastreuse ondergang van de zware kruiser ‘*Blücher*’, een blamage voor het onoverwinnelijke Duitsland.

Op amper 30 kilometer van Oslo werd het schip, door het fort *Oscarsborg*, in de Oslofjord beschoten en tot zinken gebracht.

Bijna alles wat Brecht zich had voorgesteld of dacht meegemaakt te hebben klopte. Alleen... nooit zou, wou of kon de belevenissen van die nacht aan anderen vertellen.

DE EERSTE SHETLAND BUS ZAL WELDRA SCALLOWAY VERLATEN

Amper 2 maanden geleden was het dat Jimmy Devaudrière zijn afspraak met Paul Turner had. Hierdoor had hij voldoende tijd zich mentaal – zover dat dit al mogelijk zou zijn – op zijn taak (?) voor te bereiden.

Veel hechte vrienden om afscheid te nemen had hij niet en die enkelen waren het dan ook gewoon dat hij er soms een paar weken op uit trok en van de ene heide hut naar de andere shelter in het vennenlandschap trok.

Zijn ouders had hij beloofd kerstmis bij hen in Whitby door te brengen en niet zoals andere jaren met oudejaarsavond.

Vader Patrick zal wel morren dat zijn zoon met *Saint Sylvester's Day* niet thuis zou zijn maar moeder Agnes, wist hij, zal wel zeggen – zonder het te begrijpen – dat zij het begréép.

Op donderdag 26 december nam hij de trein naar Edinburgh vanwaar hij later een trein naar Aberdeen voorzien had.

De reis vanuit Northallerton was eentonig met ongemakkelijk zittende houten banken en medereizigers die soms onhebbelijk waren maar bij wijlen ook heel vriendelijk en behulpzaam. Sommigen staken hem – alsof hij een armoezaaier was – een appel toe en anderen lieten hem een teug, zelfgestookte onsmakelijke whisky, uit hun heupfles drinken.

Jimmy Devaudrière was blij wanneer, tegen de middag, de trein het station '*Edinburgh Waverley*' binnen reed. Onbewust dacht de jongeman – bij het zien van de metalen borden met de stationsnaam – aan de gelijknamige roman van Sir Walter Scott.

Zijn vriend Paul Turner had voor hem een kamer in een klein pensionnetje '*The Scottish Arms and Law*' – een grootse naam voor een bloedarm verblijfje – gereserveerd. De mooie ligging, aan de voet van '*Edinburgh Castle*' maakte veel goed.

Op zaterdag 28, nam hij een kleine stoptrein naar Aberdeen waar een vissersschuit hem naar het 250 mijl noordelijker Lunna Ness op Shetland zou brengen.

Jimmy Devaudrière was nu eenmaal een man die liever 3 dagen té vroeg op een afspraak kwam dan 10 minuten te laat. Nu was het niet anders.

Was Jimmy slecht ingelicht geweest, had hij deze informatie in de wind geslagen of ze gewoon vergeten? Feit was dat men in de buurt van de plek waar men hem op 2 januari verwachtte geen enkele verblijfaccommodatie had voorzien. Ondertussen was de oude schuit die hem naar hier had gebracht al ver in zee teruggekeerd.

Zijn gememoriseerde coördinaten lagen 3 mijl zuidwaarts en op de weg daarnaartoe zag hij aan de oostkust van het schiereiland een bescheiden hofstee waar het boerenkoppel – eerst nukkig en weigerachtig – toelieten dat hij de resterende paar nachten op de hooizolder kon slapen.

Eens het ijs gebroken vielen zijn gastheren best mee... dermate dat zij hem op oudejaar uitnodigden op een – sober maar aanlokkelijk – maal. Lamsvlees en boerenkool overgoten met '*Blackwood*', een soort distillaat van gerst en allerlei eilandkruiden. Allemaal eigen kweek.

Met het nieuwe jaar ervaarde Jimmy een bijkomende vorm van hartelijkheid... de familie nodigde hem uit de laatste 2 nachten in de 'bestekamer' van de hoeve en niet op de hooizolder door te brengen.

2 januari 'D-Day' voor Jimmy Devaudrière... eindelijk zouden de nevelen rond zijn opdracht oplossen en hiermee hoopte hij ook van de – aan hem vretende ongerustheid, die hem sinds zijn afspraak met Paul Turner op zaterdag 2 november 1940 – verlost zou zijn.

Bij zijn aankomst in het 17 eeuwen oude Lunna House werden 25 jonge mensen, waaronder 10 dames op het voorplein opgewacht en om klokslag 7 naar een ontvangstruimte begeleid.

De zaal – waar op dit vroege uur de walm van tabaksrook al te snijden was – werd stilaan goed gevuld met officieren, onderofficieren en burgers. Zij met een militaire rang droegen uniformen van de diverse machten.

Sommige aanwezigen begroetten de nieuwkomers hartelijk anderen hielden het bij het typische Britse flegma en voelden zich verheven boven iedereen die – zichtbaar – geen hogere graad dan zichzelf hadden.

Bij de aanvang van de meeting werd niemand aan mekaar voorgesteld maar na een summier, 2 minuten durende, welkomstgroet door één, blijkbaar belangrijk RAF lid – pijp rokend stram in houding en met vier vingers van zijn linkerhand in zijn vestzak – vermoedde iedereen dat dit komen zou.

Daarna werd het woord genomen door een – vlug tot de kern van de zaak komend – bezadigd geüniformeerd heerschap.

Deze man bleek *Lieutenant commander* Sir Bernard Yaxley van de Royal Navy te zijn.

'Sinds Nazi-Duitsland op 9 april vorig jaar Noorwegen heeft aangevallen en bezet was ons land verplicht zich terug te trekken...' rondkijkend en speurend naar enig teken van emotie ging de man rustig verder *'...en daarom hebben wij – samen met de gevluichte Noorse regering en verschillende verzetsgroepen – besloten een zuiver clandestiene doch grootscheepse operatie op stapel te zetten.'* Eindigen deed de *Lieutenant commander* met *'Aleur ik het woord aan jullie nieuwe bevelvoerders – Major Mitchell en Lieutenant Howarth – geef wil ik het volgende nog zeggen...'* even wachtend *'... deze operatie kan en zal levens kosten. Mogelijk ook dat van u of het leven van je maat hier naast je. Wees jullie daarvan bewust, blijf alert, strijdvaardig. Uw land en Noorwegen rekenen op u.'*

Het exposé van de 2 leidinggevende officieren leek alledaags en glashelder. Er zou een vloot van kleine vissersboten en schepen gevormd worden. Wanneer de *Lieutenant* het woord nam en over deze bijzondere taak begon spitsten allen de oren want... *'Met deze vloot zullen wij het transport verzekeren van leden van de inlichtingsdiensten van ons beider landen. Zowel noord-zuidwaarts als west-oostwaarts en omgekeerd...'* even wachten en de spanning verhogen dacht de man *'...ook het vervoer van materiaal, wapens, munitie, medicijnen en voedsel behoort tot onze taak. Daarnaevens stuk gemaakt materiaal en/of wapens zullen naar hier worden gebracht, herstelt en geretourneerd.'*

Na de uiteenzetting van Mitchell en Howarth werden de nieuwkomers in kleinere groepen verdeeld en vernam Jimmy wat uiteindelijk – al kon hij het al een beetje vermoeden – zijn taak zou zijn.... Niet anders dan een verderzetting van zijn job in het *'Thirsk Post office'*, ...telegrafist.

Hij zou het telegrafisch contact met het vaartuig en de Schotse kust enerzijds en anderzijds met de Noorse kust onderhouden.

Een dag later werd met de trainingen en de theoretische leerstof van start gegaan. De te oefenen materie was bovenmatig en op het einde van de dag had iedere leerling zijn stevig maal en herstellende slaap verdiend.

Bijvoorbeeld werd geleerd hoe een zeekaart te lezen. De mechanica van een boot mocht geen geheimen meer hebben voor de 25 aspiranten.

Elkeen moest zich eigen maken aan de specialiteit van de andere want *'...iedereen kan gedood worden en dus moest – op elk moment – een ander de taak van de getroffene overnemen...'*

Her en der werd één en ander opgevangen. Zo zou het – om door de vijand niet onderschept te worden – de bedoeling zijn om enkel 's winters en bij duisternis te varen.

Om aan de koude te wennen werd de eerste maanden 3 nachten per week buiten geslapen en werd geleerd hoe een positie op zee door de stand van sterren te bepalen.

Het riedeltje van elke dag was dat van de wapenmeester... *'Dit is je lief...'* en tegelijkertijd hief hij met zijn rechterarm een *Lee-Enfield* in de hoogte *'...met haar ga je slapen en met haar sta je op. Laat haar niet in de steek want het kan je dood betekenen.'*

Begin augustus bleven er van de 25 rekruten nog 18 over. 2 van hen werden ziek en de 5 anderen ongeschikt verklaard.

Deze resterende 18 waren er klaar voor.

20 uur was het wanneer op zaterdag 30 augustus 1941, eind van de oogstmaand, de Noorse '*M/B Aksel*' de haven van Scalloway uitvoer.

Buiten de gewone 6-koppige bemanning voeren Jimmy Devaudrière met 2 van zijn nieuwe vrienden (een techniker en een wapendeskundige), enkele geheime agenten en saboteurs de haven uit. De materiële vracht bestond uit wapens, munitie en valse documenten.

De Noordzee was – voor de tijd van het jaar – uitermate wild en zeker niet ongevaarlijk.

De wateren waren zo gemeen onbarmhartig woest dat de – 20 meter lange – boot soms een duik van 12 meter in het dal tussen 2 golven diende te maken.

Hevig rollend en stampend zocht het vaartuig zijn weg.

Velen aan boord, zelfs reguliere bemanningsleden, waren grovelijk zeeziek en lagen tegen 23 uur zwaar uitgeput en uitgeteld ergens in het onderruim.

Later – een beetje van de ongemakken hersteld – deed Jimmy de telegrafist nog verschillende opdrachten op de '*Shetland Bus*'. Maar buiten deze eerste reis was er nóg een die hij nooit zou vergeten.

Op een sombere en kille 26 april 1942. Die zondag zou een schip van de '*Shetland Bus*' de haven van Telavåg binnenlopen, allerlei materiaal afladen, een agent van de Britse inlichtingendienst aan land brengen en 2 Noorse verzetsstrijders naar Scalloway vervoeren.

Omstreeks 3 uur 's nachts vertraagde het schip en naderde zo geruisloos mogelijk de afgesproken en afgelegen plek aan de kade.

Onverwacht werden 4 lichtflitsen waargenomen en een drietal seconden later volgden 4 knallen... vermoedelijk pistool- of geweschoten.

Kort daarna was het alsof de hel losbarstte. Het waren nu niet meer gewoon schoten van handwapens maar ook snelle, nerveuse achter elkaar komende losbrandingen. Arnessen de kapitein van de '*Lundefugl*' erkende onmiddellijk het karakteristiek geluid van de '*Maschinengewehr 42*' – een geducht Duitse mitrailleur – gevolgd door het harde droge geluid van verschillende ontploffende granaten.

Per direct werd het maneuver afgebroken en liet de kapitein het schip keren.

Na Jimmy's telegrafisch contact met Scalloway kwam het bevel terug naar Schotland te varen. Het was té laat om een wisseloplossing te zoeken en te vinden.

Later werd de draagwijdte van het dramatisch gebeuren duidelijk.

Enkele inwoners van Telavåg hadden de 2 Noorse verzetsstrijders – in afwachting van de aankomst van de '*Lundefugl*' in huis verborgen.

Deze actie werd door collaborateurs aan de 'Geheime Staatspolizei' verraden waarop een inval gebeurde.

Bij de arrestatie ontstond een vuurgevecht waarbij 2 belangrijke Gestapo-officieren werden gedood.

Een wrede en bloederige represaille van de nazi's kwam er snel op 30 april.

Alle huizen werden verwoest, alle vaartuigen tot zinken gebracht, al het vee weggevoerd en alle mannen in het dorp werden geëxecuteerd of gedeporteerd

Deze barbaarse vergeldingsactie werd – qua omvang wel geringer – menigvuldig vergeleken met de gruweldaad in Oradour-sur-Glane nabij Limoges op 10 juni 1944.

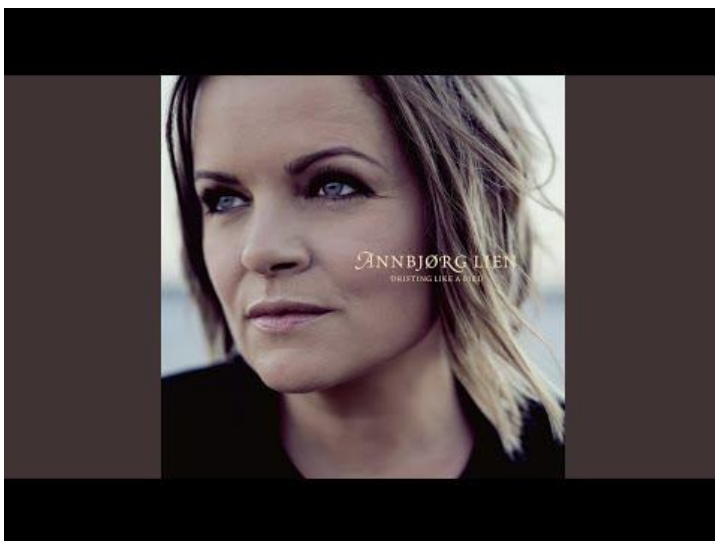
Gedurende de 4 jaar durende operatie deed de '*Shetland Bus*' 198 overtochten en brachten 192 agenten en 383 ton wapens en voorraden over.

Vanuit Noorwegen werden 73 agenten en 373 vluchtelingen naar Shetland vervoerd. Vierenveertig leden van de groep werden gedood.

Nog één overtocht maakte Jimmy Devaudrière in 1945 na de bevrijding van Noorwegen en dat zou ook zijn laatste reis worden.

De ex-telegrafist vestigde zich in de *Ringshaugveien* in Tønsberg aan de oever van de *Oslofjord* en niet ver van Oscarsborg waar op 9 april 1940 de zware kruiser '*Blücher*', door de Noren werd beschoten en tot zinken gebracht.

Jimmy bleef tot het eind vrijgezel en sliep – op 96-jarige leeftijd – met een laatste blik op zijn geliefde fjord vredig in.

ANBJØRG LIEN, '*SHETLAND BUS*'

Klik op de foto om het lied af te spelen